

Ärende: VN/30743/2024

Begäran om utlåtande om utkastet till statsrådets förordning om vissa operationer och medicinska åtgärder och om utkastet till ändringarna i centraliseringsförordningen och i jourförordningen

Lausunnonantajan lausunto

Kommentarer om förslaget till statsrådets förordning om vissa operationer och medicinska åtgärder. Är den föreslagna förordningen tydlig och genomförbar, och har de väsentliga frågorna beaktats i den? Om ni inte tycker det, hur bör den ändras?

-

Kommentarer om den föreslagna ändringen av 4 § i centraliseringsförordningen (arbetsfördelningen i fråga om psykoterapeutiska och psykosociala metoder)

1. Allmänna synpunkter

I den föreslagna förordningstexten (4 § punkt 6) saknas helt en definition av de utbildningsansvariga universitetens roll när det gäller utvärderingen av psykoterapeutiska och psykosociala metoder samt upprätthållandet av kompetensen i användningen av dessa metoder.

Åbo Akademi anser att de universitet som ansvarar för utbildning inom psykologi bör nämnas som nationella samarbetspartner i de uppgifter som rör utvärdering av och upprätthållande av kompetens i psykoterapeutiska och psykosociala metoder.

2. Behovet av att precisera de utbildningsansvariga universitetens roll

Lagtexten beaktar inte i tillräcklig grad de utbildningsansvariga universitetens roll i utvärderingen av metoder och utbildandet av metodkunnande. Enligt vår uppfattning bör även denna paragraf i hälso- och sjukvårdslagen nämna samarbete med universiteten, vilket skulle göra lagen förenlig med innehållet och budskapet i följande lagar och förordningar:

- Förordningen om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården (564/1994, 2 a §) förutsätter att arrangören av psykoterapeututbildning har utbildningsansvar inom psykologi eller medicin.
- Statsrådets förordning om universitetsexamina och specialiseringsutbildning (794/2004, 28 §) möjliggör självständighet i att bevilja examina och ålägger universiteten att kontinuerligt utvärdera och utveckla utbildningarna.
- Universitetslagen (558/2009, 7 § och 7 c §) definierar även att universiteten har som uppgift att arrangera specialiserings- och vidareutbildning.

De utbildningsansvariga universitetens deltagande i utvärdering, utveckling och utbildning inom psykoterapeutiska och psykosociala metoder är inte bara motiverat utan också nödvändigt för att säkerställa att införandet av och utbildningen i nya metoder i välfärdsområden sker kontrollerat och konsekvent.

3. Samhällelig och nationell betydelse

De utbildningsansvariga universitetens roll är även central enligt den nationella FUI-färdplanen, där universiteten ses som motorer för regional och nationell utveckling. Universitetens deltagande säkerställer att utvecklingen och implementeringen av metoder baseras på vetenskaplig evidens, är nationellt neutralt och garanterar jämlik behandling i olika regioner.

Utbildning och utveckling av psykoterapeutiska och psykosociala metoder som tillhandahålls inom hälso- och sjukvårdstjänster bör även i framtiden koordineras från eller i samarbete med de utbildningsansvariga universiteten som utbildar i psykologi (eller medicin).

Utan en koordinerande roll från de utbildningsansvariga universiteten är det inte möjligt att genomföra ett nationellt jämlikt utvecklings- och utbildningsarbete inom metoderna, eftersom ett sådant arbete kräver att yrkesutbildningen för dem som utbildas inom mentalvården anpassas.

Universiteten med utbildningsansvar inom psykologi har redan tagit fram utbildningsplaner för de metoder som behövs inom mentalvårdstjänster för att möta det tvåstegssystem för psykoterapeututbildningen som föreslås i regeringsprogrammet.

4. Sammanfattning

Det är nödvändigt att tydligt formulera de utbildningsansvariga universitetens roll i lagen för att säkerställa:

- vetenskaplig nivå i metodutveckling och -utvärdering,
- jämlikhet och effektivitet i utbildningen,
- patientsäkerhet och vårdkvalitet

Åbo 25.6.2025

Gunilla Widén tf. rektor, Åbo Akademi

Peter Nynäs, dekan, fakulteten för humaniora, psykologi och teologi

Anna Soveri, professor i psykologi

Kommentarer om de andra föreslagna ändringarna i centraliseringsförordningen och jourförordningen

-

Erlund Malin
Åbo Akademi